

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4438, донето на основу тач. 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Јосиф Пич, чиновник железничке Дирекције, родом из Кутне Горе и аустријски поданик, по молби својој прими у српско поданство заједно са својом женом Ленком и малолетном децом Мартом, Јосифом и Анком, изузетно од § 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4643, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Алекса Јовановић, професор, родом из села Елефуа у Македонији у Турској и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4532, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Сима Ђукановић, учитељ у Кобиљу, родом из Бројанца у Црној Гори

и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство заједно са женом Лепосавом изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4950, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Владимир Вијатовић, лекарски помоћник при лозничкој болници, родом из Вршца у Аустро-Угарској по поданик бугарски, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађ. закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4532, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Вукашин Шапонич—Илић, бакалин из Чачка, родом из села Комарана у Старој Србији у Турској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство изузетно од § 44. грађ. закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од

4. августа 1906. године Бр. 4661, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Спасоје Ј. Илић, учитељ из Д. Милановца, родом из Призрена у Турској и поданик исте државе по молби својој прими у српско поданство заједно са женом Маријом, малолетном децом Добрилом, Лепосавом и Душаном и матером Настом Илић, удовом изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 4. августа 1906. године Бр. 4951, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава земаљског, које гласи:

да се Константин Цимоцулос, раденик и стручњак при магацинима дувана из Ниша, родом из места Балије у Турској и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађ. закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. августа 1906. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРАВНИЧКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(НАСТАВАК)

Што се тиче питања о кривици оптужених за друго дело, за дело убиства пок. Илије, поротни је суд нашао да је учинилац тога дела само опт. Лазар, у чему га уверава признање оптуженог Лазара како код иследне полиц. власти, тако и код суда на данашњем претресу, јер се исто признање и у погледу тога дела потпуно слаже са свима ислеђеним околно-

стима по овоме делу, а да остали оптужени у извршењу овога дела нису имали никаквог учешћа. Али да је и оптужени Лазар ово дело учинио у одбрани свога живота, јер је од погинулог Илије *и после пошто је са друштвом напустио потеране овце*, био гоњен с пушком у руци, на остојању од 315 мет. па је на истом остојању од њега и из пушке обрањен, то је по мишљењу поротнога суда само употребом оружја свој живот од погинулог Илије могао да одбрани, што се потпуно доказује како његовом одбраном код иследне власти и код суда, тако и полиц. увиђајем, извршеним од стране власти на лицу места, тако и сведоџбом данас испитаног сведока Стане ж. Станка Ђ. Јаноша, која је као рођена сестра погинулога Илије под обећаном заклетвом потврдила: да је леш пок. Илије нашла окренут главом к месту, где је по полиц. увиђају нађена шубара опт. Лазара, а то стање, по мишљењу поротнога суда, потпуно одговара одбрани опт. Лазара, који представља да је на пок. Илију пуцао и убио га у положају, кад је 2-3 метра био пред местом, где му је шубара нађена, окренув се у моменту пуцања лицем погинулом Илији.¹⁾

Према свему изложеноме поротни суд изрекао је: да су сви оптужени криви за дело опасне крађе, учињено према погинуломе Илији, а да ни један од оптужених за дело убијства пок. Илије није крив. По оваквој одлуци поротнога суда, државни суд нашао је: да дело крађе оваца потпада под пропис § 223. тач. казн. зак. а дело убијства под пропис § 156. I. од. казн. зак., па је пресудом од 1. фебруара 1906. год. № 2063 за прво дело осудио Трајила и Јанка по шест месеци, а Лазара и Страјина по две године затвора, а за друго дело убијства Страјина, Трајила и Јанка ослободио као некриве, а Лазара за исто дело извинио казне. (Суд се у пресуди позива и на пропис § 54. казн. зак. и опт. Лазара извињава од казне. Ово му је по нашем мњењу било излишно, кад је већ поротни суд изрекао: да он није крив за ово дело.)

Ну II одељење Касационога Суда, по жалби прив. и држ. тужиоца уништило је ову пресуду примедбама својим од 15. фебруара т. г. № 1645, које гласе:

„Кад се из акта овога извиђања види: да је иследна полиц. власт, актом својим од 8. децембра 1905. год. № 17356. спровела оптужене суду за дело разбојништва из § 240. казн. зак. и суд их решењем својим од 12. децембра 1905. год. № 22158 ставио под поротни суд и у приговор за то исто дело, па и државни тужилац подносио списак доказа под Бр. 22375 тражио је да суд оптужене по том законском пропису и казни, онда је поротни суд био дужан, да у смислу § 27 и 30 зак. о пороти, црпећи своје уверење

из извиђених доказа и познавања саме ствари, констатује само карактерне знаке дела, за које се оптужени туже, односно начин на који је дело извршено и изрече: јесу ли оптужени за такву своју радњу криви или нису, а то пак како ће се према констатованим карактерним знацима дело по закону оквалификовати, то не припада поротницима већ државним судијама према изричном наређењу ст. 2. пом. чл. 27.

Међутим поротни суд у овоме случају није тако поступио, јер су се поротници пошто су констатовали карактерне знаке престављеног дела, упустили и у саму квалификацију, нашав да овде стоје два оделита кривична дела: опасна крађа и убијство и у томе смислу и свој закључак односно кривичне одговорности оптужених изrekli.

Према томе овакав неправилан закључак поротнога суда, не може опетати према чл. 38. зак. о пороти, па сљествено и пресуђење државних судија.

У исто време скреће се суду пажња и на то, да је квалификација извршеног казнивог дела сасвим неправилна, јер је целокупним извиђањем утврђено, да су се оптужени договорили да погинуломе Илији Јов. Стојкану изврше крађу оваца и да су у том циљу пошли наоружани, да су за тим овце из обора украли, но да их је пас погинулога Илије приметио и напао, на шта је и сам Илија за њима појурio да их ухвати, и пуцао, бранећи своју имовину од противзаконског напада, када је и оптужени Лазар испалио пушку на Илију и убио га и тек тада су оптужени украдене овце напустили, јер ничим није потврђена одбрана оптужених да су они овце пустили пре него што је на њих убијени пуцао нити јој се према њиховом доказаном поступку и може вере поклонити. Према томе овде леже сви битни услови за постојање дела разбојништва с убијством, предвиђеног и казнивог по § 240. у вези са § 237. казн. зак., те и суд нарочито не треба да изгуби из вида ова утврђена факта и оцену приликом извиђања и суђења.“

Ове примедбе усвојио је првостепени суд и на поновно одређеном претресу поротници су напустили ону детаљну квалификацију, изоставили су у побудама поротне оцене за казним радњу под I реч крађа и за казним радњу под II реч „убиство“, а задржали су у свему осталом раније изнете разлоге. За тим су поротници на основу истих разлога поново донели исту одлуку о кривници оптужених за радње под I и II а, државни суд по том донео је пресуду, идентичну са ранијом, уништеном пресудом. Ова је пресуда од 27. марта т. г. под № 6182.

По жалби државнога тужиоца ова је пресуда дошла на разматрање у II одељење Касац. Суда, које је исту пресуду уништило својим примедбама од 2. маја т. г. № 4768. Ево како те примедбе гласе:

„Кад је Касац. Суд примедбама својим од 15. фебруара 1906. г. № 1645 поништио како ранији поротни закључак тако и пресуђење државних судија под № 2063 са разлога што су се поротници, противно ставу II. чл. 27. зак. о пороти

упустили и у саму квалификацију дела, у место да се према законским наређењима чл. 27. и 30. ист. зак. задрже само на констатацији карактерних знакова дела разбојништва, за које су дело оптужени и стављени под поротни суд и од стране државног тужиоца оптужени у списку доказа, као и при оцени кривичне одговорности оптужених за престављено дело разбојништва, и кад је тај суд ове примедбе усвојио, — онда је поротни суд према чл. 38. и 39. истог закона био дужан да при изрицању своје нове пресуде у свему по њима поступи. Међутим суд није тако поступио ни у погледу поротног закључка ни у погледу пресуђења државних судија, те ни ова пресуда Бр. 8182 не може по закону да опстане у целом њеном пространству.“

Првостепени суд није ове примедбе усвојио, већ је 15. маја т. г. под № 9252 дао ове противразлоге:

„Примедбе II одељења Касац. Суда под № 4768, којима је поротна пресуда овога суда № 6182 у целом пространству поништена суд не може да усвоји, јер налази да су исте примедбе погрешне и да у њима изнети наводи и разлози не стоје.

Тако суд налази, да у примедбама изнети навод, као да су се поротници, при решавању питања о кривници оптужених, поново упустили противно другом ставу чл. 26. зак. о пороти и у саму квалификацију дела, не стоји, јер то, што су поротници по закљученом извиђању на одржаном претресу решавали и решили, види се јасно из пресуде № 6182.

Навод Касационог Суда у примедбама да суд доноси горњу пресуду под Бр. 6182 није поступио по његовим примедбама од 15. фебруара 1906. год. № 1645, које је усвојио, ни у погледу поротног закључка ни у погледу пресуђења државних судија, не стоји такође. Јер кад је суд по добијеним примедбама № 1645, увидео, да су се поротници грешком председника, као председавајућег судије, приликом доношања свога првог закључка на протоколу Бр. 2063 доиста били упустили и у саму квалификацију дела, нашав да у овоме конкретном случају стоје два оделита кривична дела: „опасна крађа“ и „убиство“ и у том смислу и свој закључак о кривници оптужених изrekli, он је горње примедбе Касационог Суда Бр. 1645 усвојио одлуком Бр. 4022 и по свршеном извиђању, односно по преслушању свију интересованих лица на другом одржаном претресу, донео је своје закључење поротно потпуно у смислу горњих примедба, дакле задржао се само на констатацији карактерних знакова престављеног му дела и при оцени питања о кривичној одговорности оптужених за престављено дело, а никако се није упуштао и у квалификацију дела, као што је то и напред речено. А државне судије, у смислу II става чл. 27. зак. о пороти решавали су и решили само о томе који се прописи кривичног закона имају применити на дела и околности, које су по укупном закључењу поротног суда нађене да постоје и изrekli су казну оптуженима.

(наставиће се)

¹⁾ Нарочиту пажњу скрећемо на ове побуде поротнога суда, у којима се налази маса утврђених факата. Касациони Суд својим примедбама није могао довести у питање нити је ма чиме утврдио њихову неоснованост, па је ипак поротни суд, услед одлуке опште седнице Касационог Суда морао противно свима овим фактима извести закључак: да је убијство учињено у цели одржања покрађе.

О СЛОБОДИ ВОЉЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(НАСТАВАК)

Ако се сада запитамо, да ли факта моралне статистике говоре тако убедљиво противу слободне воље, као што то тврде детерминисти, неће нам требати других размишљања па да дођемо до одговора, да та факта не доказују то у *принципу*.

Да константност бројева, које пружа морална статистика, не доказује немогућност слободне воље, заступници слободне воље хтели су извести на разне начине. Ми ћемо споменути само најважније од њих па ћемо онда изнети и онај који се једино може сматрати за тачан, чиме ће и тражени принципијелни доказ бити дат.

Многи индетерминисти тврде, да константност бројева моралне статистике доказује само, да је извесан сталан број радњи из године у годину нужан, т. ј. одређен општим током природе, друштва и људског организма, али да слободна воља одлучује, који ће субјекти те радње да изврше. Као што Лоце¹⁾ сасвим умесно примећује, овако довођење у склад константности бројева моралне статистике са претпоставком слободне воље не вреди ништа. Јер ако људска слобода није у стању да промени целокупни број дела, која се на овај начин траже, онда у ствари нису неодређени субјекти који остају слободни, већ је само у питању, чија ће *неслобода* бити употребљена (т. ј. сви су субјекти тада у ствари неслободни и само је у питању на које ће од њих да падну тражене радње, т. ј. који су субјекти у напред одређени да их изведу). Јер не сме се замислити да су закони, који захтевају по овоме мишљењу нужним начином из године у годину исти број радњи, нешто што тако рећи лебди над главама људским, већ ако ти закони доиста постоје, онда су они непосредно у самим субјектима које одређују, у том случају дакле слободне воље не може бити.

Друге индетерминисте опет тврде, да константност бројева моралне статистике долази просто отуда, што слободни субјекти својевољно хоће ту константност. Фонзегрив н. пр. вели²⁾ да је сасвим безразложно претпоставити, да слободна воља мора нарушити просечне цифре, јер тврдити ово значи, вели Фонзегрив, тврдити да је слободна воља подложна једном нужном закону (на име, закону да мора нарушити средње цифре), а то просто значи тврдити да она не постоји. Ако је воља доиста слободна, онда је она исто тако у могућности да не произведе никаква нарушења тих константних бројева

¹⁾ Види Н. Lotze, Mikrokosmos, Jdeen zur Naturgeschichte und Geschichte der Menschheit, III Band, 4-té Aufl. 1888, стр. 77. Лоце је један од највећих филозофа немачких из друге половине XIX-ог века.

²⁾ Види G. L. Fonsegrive, Essai sur le libre arbitre, sa théorie et son histoire 2-ème ed. Bibl. de philos. contemporaine. Paris 1896, p. 314. Дело Фонзегрива даје добар историјски преглед доктрина о слободи воље, али систематски део, и ако садржи доста добрих примедба против детерминизма, написан је са гледишта сувише формалистичког, метафизички и морални разлози главни су му аргуменат за слободу воље. Док су разлози психолошки и научни слабо узети у обзир и обрађени.

као што је у могућности да то и учини: из константности бројева моралне статистике не може се дакле, вели Фонзегрив, закључити да слободне воље нема.

На ову аргументацију Фонзегрива, која на први поглед изгледа сасвим тачна, може се одговорити овако. Истина је, да слободна воља, ако постоји, може оставити просечне бројеве статистике ненарушене, али је исто тако истина да их може и нарушити, и питање је само шта је вероватније, од овога двога кад се већ претпостави да свесни субјекти увек *својевољно* одређују своје радње, да они од своје слободне воље увек чине *употребу*. Кад се овако постави питање онда је лако увидети, да ће слободна воља много пре нарушити просечне цифре него што ће их оставити ненарушене, шта више да ће она то *морати* чинити. Ово се лако да објаснити на једном од наведених примера. У Берлину је год. 1892 било 2214 крађе (види таблицу на стр. 265) и тај број остаје готово исти и у идуће три године. Ако је људска воља доиста слободна и ако људи чине увек употребу од те своје слободне воље, онда је очевидно много вероватније претпоставити, да ће број крађа у свакој години бити други и то знатно други, него да ће ти бројеви бити из године у годину исти, као што је то у истини случај. Јер ако је људска воља слободна и ако људи чине увек употребу од ње, онда је исто тако могуће да се у једној години у Берлину деси 10, 100, 1000, 10.000 ит.д. крађа као што се је у истини десило 23.000, константност броја крађа из године у годину у том је случају дакле веома мало вероватна и ако, апсолутно узев, није искључена, тако да из константности тих бројева или морамо закључити, да слободна воље нема, или да и ако је има од ње се не чини никаква употреба, никако пак не можемо, као што то чини Фонзегрив, закључити да ње има, да људи од ње чине и употребу, али да се одлучују за оно што би радили и кад те слободне не би било. Али и ако је на тај начин аргументација Фонзегрива нетачна ипак она не мора бити потпуно нетачна, шта више сигурно је, да један извесни и ако мали део људских радњи, које су својевољне, бива тако као да слободне воље и нема, т. ј. људи их *слободно* хоће онако како би се оне десиле и да нема њихове слободне воље. На послетку треба споменути, да тврђење, да слободна воља мора нарушити просечне цифре, не значи тврђење никаквог нужног закона, коме би воља била подложна, као што то софистички закључује Фонзегрив, већ просто тврђење, да из слободне воље нужним начином следује велика вероватност, која је практички готово идентична са нужношћу, да ће она нарушити константне бројеве.

Осим наведена два покушаја да се слободна воље доведе у склад са константним бројевима моралне статистике, постоји још и један трећи такав покушај, по коме та константност долази просто отуда што се слободне људске акције, и ако постоје, ипак једно зато што се идући у различним правцима (према различним мотивима) узајамно парализирају, а друго зато што

слободна воља може да парализује дејство датих мотива тако да се у целини свих људских акција, које нам пружа морална статистика, јављају константне цифре. Да би објаснили ово последње парализање мотива слободном вољом, које је од нарочите важности по ово мишљење, узвешемо опет пређашњи пример. Што се у Берлину год. 1893 десило исто онолико крађа колико и 1892 не мора, према овоме мишљењу, да долази отуда, што слободне воље не би било и што су спољни односи, који су одређивали људе на крађу као и сами људи остали исти, већ могуће је да су се ти спољни односи променили, да је било 1893 год. много више прилике и мотива за крађу, али да је и слободна воља у много већем броју индивидуа дејствовала на супрот тим мотивима, тако да константност броја крађа за обе те године не доказује ништа противу слободне воље. Лоце, који је заступник овога гледишта, вели, да би морална статистика само онда доказивала да слободна воља не постоји кад би нам она давала рачуна не само о радњама које су се десиле него и оним које се *нису* десиле¹⁾, она би морала показати да је не само однос између н. пр. познатих и учињених злочина исти (чак ни зато нема никаквог оправданог разлога) него да је тај однос сталан и између учињених и могућих злочина, т. ј. злочина који су се могли збити али који су спречени.

Али ни ово мишљење не може бити тачно. Јер претпоставка да мотиви варирају (постају многобројнији или малобројнији) а да слободна воља парализује ту варијацију (многобројније смањује а многобројније увећава) не може (да се задржимо само на овој важнијој страни горњег мишљења) да објасни никако готово потпуну константност цифара. Јер ако је људска воља слободна, онда постоји мала вероватност да ће употреба нека бити баш таква да се увек дата варијација мотива парализује, ово парализање морало би бити у главном исто тако неконстантно као што би, према нашем горњем извођењу, била неконстантна слободна воља, која нема да парализује никакве мотиве. Осим тога морална статистика била је у стању, да у многим случајевима констатира не само константност радњи него и константност мотива, из којих те радње произлазе. Тако морална статистика показује, да исти број самоубиства код људи и жена произлази из истих мотива, да је исти број случајева у којима је самоубиство извршено из лудила, болести, породичних неприлика, кајања, бриге и т. д. Али и ако је несумњиво, да се константност цифара моралне статистике не може објаснити парализањем мотива од стране слободне воље, ипак несумњиво је, да један мали део тих цифара има своје порекло и у овоме дејству слободне воље.

¹⁾ В. Lotze, Mikrokosmos, III Band стр. 79. И Вундт (в. W. Wundt, Grundzuge der physiologischen Psychologie, 5-te Aufl. 1893 III Bd., стр. 319) допушта могућност овога мишљења тврдећи да несумњивог доказа за неслободу воље нема, већ да је то тврђење на крај крајева само један метафизички постулат.

На послетку има индетерминиста који просто тврде, да константност цифара моралне статистике не постоји, да су те цифре променљиве и да та променљивост баш доказује слободну вољу.

Ова аргументација индетерминиста врло је zgodна али и врло слаба. Јер она би само онда имала вредности, кад би бројеви моралне статистике тако варирали, да та варијација знатно одступа од њихове приближне константности, а то међу тим није случај, као што се види из наведених таблица. Истина бројеви, које показују те таблице, нису апсолутно константни, али било би и право чудо претпоставити да су то они, јер како спољне прилике тако и сами људи мењају се и ако лагано. Варијације тих бројева нису ни у колико веће од варијација бројева оних догађаја у људском животу, који мало или ни мало не зависе од човека, на пример од броја смртних случајева. Осим тога у оним случајевима, у којима је варијација тих бројева за један велики низ година далеко од константности, може се узрок њихов често лако наћи у варијацији спољних узрока, чије је варирање истовремено и несумњиво, као што смо ми то показали на последњем од наведених примера моралне статистике.

(наставиће се)

Д-р Бранислав Петронијевић.

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ по старом српском законодавству

(НАСТАВАК)

У народним песмама има трага да се ова казна примењивала према онима, који учине прељубу и према неверним женама. Тако у песми: »Дијете Јован и ћерка цара Стевана« у којој се износи погрешка шћери српског цара Стевана. Кад је цар сазнао за то, и кад ју је испитао од кога јој је чедо под појасом, даде јој пет стотина рушпа говорећи:

«На Милице, моја несретнице,
»Удри на се свилу и кадифу,
»И ево ти штака позаћена,
»Па ти иди Шарв и Јастребу,
»Те ти свога заручника тражи:
»Са њиме си чедо задобила,
»Овамо ти повратишта нема,
»Јер тако ми моје вјере тврде,
»Ако икад у Призрена доћеш,
»Растрђу те коњма на репове.»¹⁾

Вук Купиновић, по народној песми, наредио је своје слуги Миловану да ухвати његову неверну жену и да је растргне коњма на репове:

«Аманет ти, слуго Миловане,
»Ти ухвати моју вјерну љубу
»Па је води у поље широко
»Растргни је коњма на репове.»²⁾

Још да наведем онај пример кад је краљ Вукашин погубио војводу Момчила

¹⁾ Вук Караџић. Пјесме. VI. државно издање, страна 19.

²⁾ На истом месту, стр. 35.

и видео да је погубио бољег од себе онда рече:

«Авај мени, до Бога милога!
»Нуро курве младе Видосаве!
»Кад издаде оваког јунака,
»Кога данас у свијету нема
»То ли мени сјутра издат' не ће»
Па повикну своје вјерне слуге,
Ухватише кују Видосаву,
Свезаше је коњма за репове,
Одбише их испод Пиралитора
Те је коњи живу растргоше.

По народном предању најчешће је ова казна примењивана на неверну и непоштену жену. То се врло лепо види из песме: Јуришић Јанко, кад говори цару Сулејману:

«Ваљан јеси, царе, на бесједи;
»Ником муке миле мучит' нису,
»Али веће кад бити не море:
»Нисам риба да по мору пливам;
»Нисам дрво да на ватри горим;
»Курва нисам да ме растржете,
»Растржете коњма на репове; —

8. Дављење. — У нашим законским споменицима старе српске државе ова казна није споменута. У народном предању налази се врло ретко. Међутим ова је казна врло стара као и спаливање. Порекло јој је Исток. Код Грка и код Римљана уведена је доцније. У Риму је први пут употребљена код матероубица. Преступник се зашпије у кожну врећу и жив баца у реку или у море. Уз преступника обично су метали у кожну врећу пса, мајмуна, петла и змију. Преступник зашпиен у кожну врећу с овим животињама морао је трпети муке, јер су се животиње у мрачној врећи бориле једна против друге, а све против преступника, Ове су животиње одвајане и метане с човеком кривцем с нарочитом намером. Пас је сматрана као нечиста и погана животиња недостојна човека. Мајмуна, као животињу, која највише личи на човека, али није човек, и што је злобан и свиреп. Змију као животињу гадну, подмуклу, подлу и опаку. Најпосле петла једно као смртног непријатеља змијиног, а друго као ветриљиву тицу, која не трпи као супарника у свом кругу ни оца својега.

Ова врста смртне казне била је укинута у римској држави, па ју је понова завео Константин Велики. Она је постојала у Немачкој све до XVIII столећа. Ова је казна примењивана на убице родитеља и деце; жене пак, које би напустиле децу своју и оставиле их смрти кажњаване су овом казном. Истим су казнама кажњаване и жене, које би побавале намерно или које би крале (законик Каролина). У Турском Царству давали су у води браколомнике, издајнике, мафионичаре и децоубице.

Код нас у народним песмама имамо поменути ову казну у песми »Јуришић Јанко«. Тако Јуришића Јанка пита цар Сулејман којом ће га муком уморити.

«Коју муку најволиш мучити,
»Оном ћу ти душу извадити,
»Али волиш по мору иливати,
»Али волиш на ватри горети,
»Али волиш, да те растргнемо
»Растргнемо коњма на репове?»

У Мачви постоји записано предање да се овом казном кажњавала девојка, која би родила копице. Она насретница, која би се толико заборавила, те родила копице, хватана је зашивана у врећу и бацана у реку.³⁾ У мом крају, у Лепеници у крагујевачком округу, беше тако 1875. године погрешила нека девојка и родила копице, па га удавила. Цело се село беше узнемирило и тражаше да се та грешница казни. Писац ових редака сећа се, да су и старији људи и старије жене говорили како треба тој несретници везати воденички камен о врат па је бацити у најдубљи вир. Ову казну тражили су колико с тога што је грешница погрешила и као девојка родила и што је удавила дете, толико и из сујеверја, јер се верује да ће вода и дуге кише сатрти усеве, ако је удављено копице закопано у земљу; на против да ће летина сагорети од суше, ако је удављено копице бачено у какво шупље дрво. Разуме се, да није поменута казна извршена, јер је власт ту ствар узела после у своје руке.

Телесне казне.

Телесне казне су оне, које се извршују на људском телу а не уништавају организам, не уништавају живот људски. Телесним казнама смерало се: а) да се даде задовољења увређеноме или оштећеноме; б) да се преступник поправи и в) остали треба да се заплаше, те да не чине слична дела бојећи се да их и саме не постигне иста казна. Телесне казне деле се обично на оне, које сакате људско тело и на оне, које не сакате.

А. Казне које сакате.

У раније време мислило се да није доста казнити преступника само тиме, што ће он осетити јаке болове, већ се мислило да поред тога, што ће осетити јаке болове, треба да буде лишен извесног дела тела својега, те да вечито трпи штету. Осим тога треба да је наказа и самом појавом својом да утиче на околину. Телесним казнама које сакате, чини се да се више ишло на то да се њима утиче на околину, него на то, да се кривац поправи. Осакаћени је био као губава овца у стаду, сваки га је презирао, осуђивао и избегавао. Често пута бивао је предмет подсмеха и руге. А те околности, и такав положај у друштву утицао је на душу осуђенога, да се осећао вазда као кужан у друштву и већим делом морао је избегавати друштво. Тиме се истина окривљени није поправљао али је то силно утицало на друштво, на околину и на појединца.

Казне сакаћења врло су распрострањене на свету и нема ни једнога уда, нити дела човечијега тела, који није подвргаван сакаћењу. Према томе било је и разних казни сакаћења. Овде ћемо истакнути најглавније врсте сакаћења.

1. Одсецање руку и ногу. — Руке и ноге најглавнији су удови човекова тела. с тога је од вајкада био обичај да се баш ови делови тела подвргавају сакаћењу.

³⁾ V. Bogišić. Zbornik стр. 574.

То је вршено у најразноврснијим облицима код разних народа и племена. Одсецане су руке и ноге, или шаке и стопале, и рука и нога, или једна шака и једна стопала. Одсецани су прсти на рукама и ногама, или само неки број прстију, обично само палац. По где кад одсецана је само једна рука или једна нога и т. д.

Сакаћењу чешће су подвргаване руке него ноге, јер сваки насилни акт, свако узимање туђих ствари, свако рушење туђе имовине извршивани су рукама. С тога казну одсецања руку налазимо раширену код свију старих народа. Свето Писмо помиње је код Јевреја, позната је код Египћана и Персијанаца, код Грка и Римљана. Ова казна примењивана је и код свију јевропских народа током средњег века.

У стару српску државу уведена је ова врста казне с византијским законима, као што смо то већ раније поменули. За време Душаново казна одсецања руку примењивана је врло често и сама за себе и комбинована с другим казнама, које сакате.

Сама за себе примењивана је ова казна по Душановом Законику за разне кривице.

Законик наређује:

Чл. 87. „Где се догоди убиство без нарочите намере и силе, убица плаћа 300 перпера; где ли је пак случај да неко дође павлаш да убије одсећи ће му се обе руке.“

Чл. 94. „Ако убије властелин себра у граду или у жупи, или у катуну да плати 1000 перпера; а ако ли себар властелина убије, да му се обе руке одсеку и да плати 300 перпера.“⁴⁾

Чл. 97. „Ко се нађе да очупа браду (оскубе) властелину или добру човеку, томе да се одсеку обе руке.“

(наставиће се)

Миленко Вукићевић.

ПОУКЕ И УПУТИ

Пре извршности пресуде избраног суда, према свима задругарима који имају права да у деоби учествују, полицијска власт не може приступати извршењу пресуде.

Молбом од 18. марта 1905. год. Стеван Николић молио је начелника среза грочанског, да одреди избрани суд ради деобе покретног и непокретног имања између њега и брата му Јанка, а према пресуди београдског првостепеног окружног суда од 25. октобра 1904. године Бр. 29373. и решењу Касационог Суда од 2. марта 1905. године Бр. 846.

Позван, да одреди себи избраног судију, према § 433. грађанског судског поступка. Јанко није пристао на деобу, нити је изабрао судије. С тога је средња власт, на основу § 434., 435. и 437. грађанског

судског поступка, одредила за њега судију и овоме заменика, а молилац Стеван је сам одредио за се судију. На основу свега овога и § 444. грађанског судског поступка, средња власт је решењем од 25. марта 1905. године № 4052 одлучила, да се избрани суд састане 7. априла 1905. год. и изврши деобу имања како покретног тако и непокретног, и то: старине само за Јанком, а приновка са Јанком и његовим синовима, који на то по закону имају право.

По жалби Јанковој, начелство округа београдског решењем № 3105. поништило је горње решење средње власти с тога, што се из решења Касационог суда № 846 види, да Стеван Николић има право на деобу задружног имања: старине само са Јанком и овога синовима, те је према томе требало позвати све парничаре (и синове Јанкове) ради састава изборног суда, па ако ови не би на то пристали, то тек онда поступити по § 434. и 437. грађанског судског поступка.

На основу овога средња власт позвала је Јанка и синове му Павла и Живка, и ови су изјавили: да не пристају на састав изборног суда, с тога што је по смрти Ранка Николића, брата Стевановог и Јанковог, а стрица Павловог и Живковог, остала кћи Ранкова, која је из задруге удата, и да Јанко води са масом Ранковом парницу, па док се она не сврши, не пристаје на деобу.

Средња власт је нашла, да се из пресуде првостепеног окружног београдског суда види, да је Јанко на рочишту код суда признао, да су се, по смрти пок. Ранка, његови — Ранкови — наследници одвојили из задруге и у задрузи остали само њих два брата — Стеван и он (Јанко) и с тога признао право на деобу свом брату Стевану, и то на старину на два дела, а на приновку и са његовим синовима — дакле на четири дела. Затим, на лазећи да нема места одбрани Јанковој, да не пристаје на избрани суд, — средња власт је, — пошто Јанко са својим синовима није хтео бирати избране судије, — на основу § 434. и 437. грађанског судског поступка, изабрала за њих судију, и решењем од 16. септембра 1905. год. Бр. 11673. одлучила, да се избрани суд састане и подели некретно имање браће Николића, и то старину на два равна дела а приновку и на синове Јанкове, који на то имају права.

Ово решење средње власти одобрило је начелство окружно, а решење овога Министар унутрашњих дела.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Из пресуде првостепеног суда округа београдског од 25. октобра 1904. године Бр. 29372. истина види се, да су парничари Стеван и Јанко имали трећег брата Ранка, који је умро, и да је он по пресуди избраног суда од 27. септембра 1894. године раније одељен, те зато је Стевану досуђено право на деобу задружног имања, у старини на равна два, а у приновку са Јанком и овога синовима Павлом и Живком. Али из уверења неспорног су-

дије истог суда од 12. марта 1904. год. Бр. 25814., које је Јанко поднео у акту саслушања Бр. 3471., види се да је суд актом од 12. марта 1901. год. Бр. 6994. известио начелника среза грочанског, да пресуда избраног суда по деоби пок. Ранка још није извршена, јер је Павле, син Јанков, повео парницу за поништај те пресуде. — Са тога су се Јанко и његови синови противили саставу изборног суда, наводећи да у деобу треба да уђу и наследници пок. Ранка; но начелник средњи прешао је преко тога, и узимајући, да су наследници пок. Ранка одељени, у смислу § § 434. и 437. грађанског судског поступка, изабрао је сам за Јанка и синове му избране судије, а решењем од 16. септембра 1905. године Бр. 11673. саставио избрани суд да деобу изврши, а то је решење одобрило и начелство окружно и Министар.

По § 434. грађанског судског поступка истина је за деобу задругара свагда надлежан избрани суд, ну деоба треба да обухвати све задругаре, који се деле, да би се тиме утврдило, шта коме поименце припада. И кад постоји доказ, да је против пресуде изборног суда, којом је одељен пок. Ранко, постоји парница за поништај те пресуде, онда средња власт није могла прећи преко тога, него је требала најпре да прибави од парничара доказ, да ли је та пресуда поништена, па ако је, у томе случају имали би да уђу у деобу и Ранкови наследници, ако су пунолетни, и да се саслушају о саставу изборног суда. А ако су малолетни, онда има претходно да се учини оно, што се тражи по чл. 135. и 138. правила за неспорна дела. Иначе, ако спор о томе није свршен, мора се сачекати његов свршетак, па тек тада приступити саставу изборног суда. А ако су малолетни, онда има претходно да се учини оно, што се тражи по чл. 135. и 138. правила за неспорна дела. Иначе, ако спор о томе није свршен, мора се сачекати његов свршетак, па тек тада приступити саставу изборног суда, према исходу парнице, било између Стевана, Јанка, његових синова, и наследника пок. Ранка, било без Ранкових наследника.

Према овоме, начелник средњи неистовно је учинио, што је пре овога приступио принудном саставу избраног суда, а и начелство и Министар, што су такву радњу одобрили.

Министар унутрашњих дела није се сложио са посматрањем Државног Савета, него је актом својим од 4. августа 1906. године ПБр. 12398. да оове своје противразлоге:

Решење начелника среза грочанског од 16. септембра 1905. год. Бр. 11673., по коме је наређен састав изборног суда ради деобе задружног имања ових парничара, засновано је на извршеној пресуди првостепеног суда за округ београдски од 2. марта 1905. год. Бр. 846., а такву пресуду дужна је полицијска власт да изврши према § 462. и 464. грађанског судског поступка.

Задржање од извршења извршне судске пресуде у овом случају могло је бити само по решењу и наредби суда, а то

⁴⁾ Перпер је вредео 6 динара у металу а 10 у жити.

није учињено, нити су то тражили ни старатељски судија, ни жалитељ Јанко.

Осим овога жалитељ Јанко не може се користити том околношћу што пресуда изборног суда о деоби њиховог трећег брата поч. Ранка, који је раније одељен, још није извршена, и да у деобу треба да уђу и наследници поч. Ранка, који могу своје право бранити и према једној и према другој парничној страни у овоме спору. Међутим, поменутом извршном пресудом Бр. 29373.904. године регулисано је како ће се и које имаће поделити између жалитеља Јанка и његових синова с једне стране и Стевана с друге стране, а не и између још каквих трећих лица.

Државни Савет није усвојио ове против разлоге и објашњења, него је остао при првом свом посматрању, да ожалбено решење не одговара закону. Из разлога напред наведених, па је с тога одлуком својом од 11. августа 1906. године Бр. 5155. поништио решење Министрово.

М. В.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Г. Рисим Јовановић, писар општински из Трнавe, среза трнавског, упутио нам је ово питање:

— Црква трнавска има преко 100 дужника међу својим парохијанима. Дуговања су облигациона, и за многе од њих — око 30 — нису предузимати никакви кораци ради наплате, има више од 24 год.

Тек по истеку овог рока црква се обратила општинском суду тужбом против 8 дужника, али је општински суд нашао да су дуговања, о којима је реч, застарела према § 928 ж., грађанског закона, пошто је од дана када су учињена па до дана подигнуте тужбе, прошло више од 24 год., а за ово време, према наведеном законском пропису, застаревају сви облигациони дугови и права на потраживање годишњих доходака и т. п.

Све ове пресуде одобрио је и судија чачанског првостепеног суда, који је одређен за разматрање пресуда општинских судова.

Имајући ово у виду, општински је суд и пре кратког времена, а по тужби цркве против извесног лица због дуга, одбио цркву од тражења осуде, пошто је и овај дуг, према наведеном законском пропису, био застарио.

Када је ова пресуда отишла по жалби првостепеном суду, њу је разматрао други а не онај стари судија, и нашао: да дуговања овакве природе не застаревају за 24 већ за 36 год. према § 931. грађан. зак., па је са овог разлога поништио пресуду општинског суда.

Услед противразлога општинског суда, ствар је дошла пред колегијум првостепеног суда, који је такође нашао, да за застарелост у овом случају вреди рок од 36 година. Један судија одвојно је мишљење у корист противразлога општинског суда.

Према овоме, у чачанском првостепеном суду две су судије које деле мишљење оп-

штинског суда, а само један са председником и секретаром мисли противно.

Да би општински суд знао како му се у будуће ваља управљати, као и да би се и сами дужници умирли, јер су веома огорчени због ове неједнообразне судске праксе, молим уредништво за објашњење: које је од од исписаних мишљења правилније; шта ће општински суд у будуће радити, и може ли црква што предузимати против оних дужника, који су се већ користили застарелошћу?

— На ово питање одговарамо:

Већ и сам тај факт што се и г. г. судије чачанског првостепеног суда не слажу у овом питању, и што има примера да су га и виши судови неједнако схватили (види у »Новој Збирци» од г. Ст. Максимовића сличну одлуку Касац. суда под Бр. 2169, књига I, стр. 89.), доказ је да оно у нашој пракси није потпуно пречишћено.

По мишљењу уредништва правилније је мишљење оне г. г. судија, које деле мишљење општинског суда. Ово с тога, што је наређење §-фа 928. ж. грађан. зак. специјално и позније до наређења у § 931, у коме се говори о застарелости покретних ствари и непокретних добара, која припадају држави, општини или цркви.

Према нашем грађанском закону има две врсте застарелости: једна којом се прибављају добра, а друга којом се ослобођавамо обвеза. У првом случају туђа ствар постаје својина онога који је држи и ужива законом прописано време, а у другом случају онај који има што да даје или плаћа ослобођава се обвезе, ако они који имају право тражити испуњење ових обвеза, не учине употребу од свог права у року који је закон одредио. Како се у § 931. говори само о првој врсти застарелости, то је такође разлог више, да се на случајеве које истиче г. Јовановић, има применити застарелост из § 928 ж. грађан. закона, без обзира на то што је црква поверилац.

Ну, и поред свега овога, за општински суд обвезно је мишљење колегијума првостепеног суда све дотле, док сам суд не би своју одлуку изменио. Цркви једино остаје да тражи обновљење спора у смислу § 426 грађан. судског поступка.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Шпанске варалице за олако стицање блага. — Ма да већ дуже од десет година свакодневно штампа опомиње лаковерни свет, да се чува чувених т. зв. Entiero — швиндлера у Шпанији, ипак је њима пре кратког времена испало за руком, да преваром становника у вароши Хановеру зараде на преко 5000 марака. Ова је превара тако рафинирана, и то до најмањих ситница, како у припремању, тако и у извођењу њеном, да заслужује да буде опширно описана.

Овај је случај саопштио први државни тужилац Несел у Хановеру (Dr Hans Gross. »Archiv für Kriminal — Anthropologie und Kriminalistik,“ 24. Band, 3. и 4. Heft).

Септембра месеца прошле године сопственик једне велике перионице у Хановеру добије из Мадрида једно писмо овакве садржине:

Писац овога писма налази се у Мадриду у затвору; раније је водио банкарску радњу, али пошто је имао много губитака, напустио је ову и са остатком своје имаовине побегао за Француску. На граници је ухваћен на железничкој станици и враћен у Мадрид; ту има да одлежи подужи затвор. Његов се кофер налази на Француском земљишту, чува се као пртљаг и садржи читаво имање од 1,200.000 динара. Признаница од пртљага, као и кључ од кофера налазе се у рукама суда, који је све то задржао док се не исплате судски трошкови. Адресат може да исплати судске трошкове, и тада ће добити признаницу од пртљага и кључ од кофера, подићи ће куфер и за све то примити трећину суме која се унутра налази. Буде ли се адресат хтео примити овога посла, моли се, да поверљивом слуги писца овога писма телеграфисхе на адресу »Hermandes — Jssabella Catolica 27. Tienda Madrid — ове речи: Hetropa bella-donna maculatum. C. L.“ —

Прималац писма покаже то једном препродавцу из комшилукa, па овај са својим братом, трговцем, и још једним фризером говораху о садржини писма. Ова тројица најзад решише, да приме понуду из тога писма. Телеграфисаше и после осам дана добише као одговор писмо, у коме се понова опширно описује цела ствар и дају тачни подаци како може да се добије новац; за тим је препоручено да се употреби воз преко Париза, а у Мадриду да се одседне у »Хотелу Конгрес,“ с том још напоменом, да се из Париза још један пут телеграфисхе.

Једнога уторника око 2 сата ноћу, добро снабдевени новцем, препродавац и фризер седоше на воз за Париз. Кад су тамо стигли телеграфисаше као што је уречено, а у четвртак рано ујутру у 7 сати стигоше у Мадрид. За време док се се они забављали са кочијашем, наређујући му да их вози у »Хотел Конгрес,“ приђе им један човек, који их је бесумње очекивао, седе поред кочијаша и овај потера кола. После десет минута војње стадоше кола пред једном угледном кућом, која је била у једној не баш тако лепој улици, али је поред тога била на живом месту и на великој раскрсници. Кућа је носила број 10, није имала никакав натпис хотела или бар гостионице. На ћошку улице била је једна велика банкарска и мењачка радња са излозима. Пратилац одведе приспеле на други спрат у једну собу са сокака, коју је на знак звонцета отворила једна двадесетогодишња женска особа. Соба је била обично намештена са једним диваном и столицама превученим белим простиркама.

Према програму у 11 сати изјутра појави се речени верни слуга притворенога банкара. Пошто су се споразумели о циљу свога доласка и састанка, слуга им рече да ће се у 1/2 2 сата по подне опет вратити и одвести их у затвор своје господару. У том међувремену њихов малопређашњи пратилац, који се издавао за хо-

телскога слугу, био је тако љубазан да их проведе и покаже им знаменитости Мадрида. Тачно у $\frac{1}{2}$ сата врати се понова слуга банкарев и донесе једно писмо свога господара, ове садржине:

Странци не могу доћи у затвор, јер ће их иначе судија саслушавати; он неће од странаца из Немачке да прими ни исплату судских трошкова, шта више то ће примити само од сродника банкаревих. Притвореник неће приспелима да учини никакву непријатност, кад су они показали сваку готовост према њему. Међутим, судија је готов, да прими исплату трошкова из уштеђевине његовога — банкарскога — слуге; њему само треба предати новац, да би га као своју уштеђевину казао, и тако могао исплатити трошове. По том ће одмах странци добити за то признаницу од пртљага, кључ од кофера, а тако исто и један чек од 40.000 франака, који је конфискован код суда. Ако се буде сумњало у истинитост чека, он чини пажљивим, да се може телеграфским путем питати „Берлинска Банка“ у Берлину; његов ће слуга или хотелски слуга експедовати телеграм, пошто би странци могли постати сумњиви у телеграфу.

Да би, пак, још сигурнији били, фризер напише банкарку једну цедулицу, којом је замолио банкара, да им пошаље једнога чувара осуђеника, да би се уверили о томе факту, да је он заиста у затвору, па предаде ту цедуљу банкаревом слуги, да му је испоручи. После извесног времена врати се банкарев слуга са једним униформисаним човеком, кога представи као чувара осуђеника. Овај показа странцима и чек који је одузет од притвореног банкара; тај је чек чувар тајно узео из конфискованих ствари банкарских, да би им га могао показати. Тај је чек изгледао и чинио утисак праве хартије од вредности. У прописној форми, без икаквих приговора, са правим факсимиларним потписима и гласио је заиста на суму од 40.000 франака.

Фризер телеграфисао Берлинској Банци око $3\frac{1}{2}$ сата по подне, и то овако:

„Да ли је истинит чек № 51724, који гласи на берлинску Банку, а издат је у Мексику?”

(Име и презиме)

Мадрид. Хотел Конгрес.

Телеграм даде слуги банкаревом да га овај отпрати. У вече око $6\frac{1}{4}$ часа донесе хотелски слуга телеграфски одговор, а поред тога и штампану признаницу о предаји првога телеграма за Берлин.

Одговор је био на службеном телеграфском плакату, и на њему су биле задебљене пантљике од хартије, на којима је плавим латинским словима било штампано:

„(Име и презиме)

Мадрид, Хотел Конгрес.

Мадрид Берлин 1142. 16. 28. 9.455

Чек од 40.000 франака № 51724 исплатиће банка на својој каси.

Берлинска Банка.“

По том се нађоше са банкарским слугом, који је био у друштву чувара осу-

ђеника (сада пак у грађанском оделу), и затражише, да им се положи новац. Потпуно већ сигурни у целу ову ствар, Фризер и препродавац исплатише слуги 5200 марака, а од надзорника осуђеника добише чек, признаницу од пртљага и кључ од кофера. Признаница за пртљаг била је очевидно на исправном жутом формулару, потписана и потврђена жигом међународне агенције у Барселони под 17. мајем 1905. године.

Сем тога чувар осуђеника предаде фризеру једну цедуљу од банкара, у којој га овај моли, да даде добар бакшиш чувару осуђеника за његов труд, те ће се тако још више олакшати и пријем кофера у Лијону, ако он тамо буде ишао. У оној радости фризер даде чувару 25 динара, и овај се удаљи са банкарским слугом да донесе и остале конфисковане ствари банкареве; чувар обећа, да ће се кроз један сат вратити к њима, те по том испрати оба странца у Лион да подигну кофер. Али он не дође. Напротив, хотелски слуга донесе од њега једно писмо, којим им саопштава, да је судија носуњао у целу ову ствар, и сада је почео држати под присмотром банкарскога слугу; најбоље је да сами отпутују у Лион, где ће слуга кроз који дан и сам стићи.

Сада обојица наслутише да ту може бити преваре; бојећи се, да ће их варалице и даље јурити, нађоше за најбоље да оду кућама, где су стигли 1. октобра, сироти у плену и сасвим погружени; телеграфским путем добили су од берлинске банке одговор, који их је утврдио у сумњи, да су жртве интернационалних варалица, које увек нађу лаковерна света да експлоатишу, и ако се путем штампе публика непрекидно опомиње на чување.

Д. В. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ових дана готово све наше новине регистровале су вест неких аустро-угарских листова, како је полиција у Осеку протерала бившега српског „мајора Николића“, који је у Осек био дошао ради штампања неке брошуре противу српског владаоца.

У нашем јавном мишљењу било је ваздан нагађања ко може бити тај мајор Николић. Многи су сумњали на једног нашег бившег жандарма, мајора, који то име носи, но који је у то време мирно седео код своје куће и фамилије и није ни помишљао на тако што.

Но убрзо се обелоданило, да тај „мајор Николић“ није нико други до вајкадашњи познати београдске полиције, познати Јосиф — Јован Поповић звани „Чича Јоса“, препредена варалица и лопов.

И ако смо о њему писали и слику му изнели у 50. броју „Полицијског Гласника“ од прошле године, ипак ћемо поводом овога његовог последњег случаја проговорити о њему и сада неколико речи, јер никад није од штеге указивати што чешће на рђаве људе, како би их полицијски органи што боље упознали, а и публика их се могла чувати да не падне у њихове клошке.

„Чича Јоса“ је родом из Суботице у Угарској. У Србију је прешао у млађим годинама и неко време вршио нека премевања са инжењерима, док се није одао преварама.

Нема готвено те професије, коју он није па се узимао ради извршења измишљаних превара. Према годинама и приликама био је он и келнер, и учитељ језика, и трговачки агенат, и професор, и адвокат, и чиновник, и сензал, и чиновник у пензији, и официр у пензији итд., како је кад требало, али је најрадије узимао титулу инжењера, у ком је својству нарочито по крајинском округу ранијих година вршио многе преваре.

Последње бављење у Београду употребно је на обмањивање странаца. На Варош Капији држао је три своја стана, у које је привлачио странце и као човек од утицаја посредовао за разне лиферације и концесије, узимајући на име свога „посредништва“ велика аконта.

На свашта је готов само да до пара дође. За једног нашег имућног суграђанина, који је у иностранству имао живу неразведену жену набавио је лажна уверења дотичне државе, на основу којих се овај венчао овде са другом женом. Пропутовао је цео Балкан и Аустро-Угарску и влада свима језицима тих земаља.

У Београду је два пута осуђиван за крађе и преваре: први пут 1898. год. на три године, а други пут 1901. год. на две године затвора.

По издржаној осуди био је протеран у А. Угарску и био се зарекао да се више у „неблагодарну“ Србију неће враћати.

Но лутајући које гди учини прошле године у Руми једну превару, због које га полиција ухвати. Том приликом он нађе за најзгодније да се представи као „Јован Николић“, трг. агенат из Крушевца у Србији. И отуд га тамошња полиција протера у Београд.

Чича Јоса је тада био обријао своју дугу белу браду, па мислећи да га тако прерушена неће у Управи вароши Београда познати, покушао је и овде да остане као Јован Николић, кога су „шванске“ власти само с тога протерале, што је из Србије и што Србина не трпе nigде да што код њих заради, и ако се њихови људи овде башкаре и живе боље по домородци.

Кад је видео да га у главној полицији нису заборавили, онда је молио да се не прогони натраг, већ да се пусти да иде у Бугарску, где може поштено живети.

Управа није имала разлога да не испуни ову жељу свога давнашњег познаника, нарочито с обзиром на изјаву да ће у непознатом свету покушати да што ради и живи поштеним животом, те га испрати до бугарске границе.

Нашао је за најпробитачније да оде и задржи се у Софији, где је се почео представљати као Иван Хаџи-Станков, родом из Неготина. Причао је браћи Бугарима „своју жалосну историју,“ по којој је он још 1862. године са одем прешао из Бугарске у Неготин и стално се ту настанно са фамилијом; да га је краљ Милан послао у Беч да изучава куварске науке, по повратку са „студија“ поставио га је за шефа „оријенталне кујне“, где је остао све до 29. маја 1903. год. Даље, да му је син Милутин Х. Станковић, бив. пешад. капетан I класе у XVIII пуку, као командир страже, погинуо исте ноћи, бранећи краља; да је он по том тражио да се убице казне, те је због тога грозно гађан: да је на посетку због увреде

Величанства осуђен на две године робије, коју је издржао у Пожаревцу и да су га српске власти по издржању ове осуде протерале у Бугарску, отевши му и последњу крајцару, коју је још био сачувао и т. д., причајући триста чуда шта је све са њим рађено само зато што је Бугарин!

Био је све лепо улесно и придобно многе симпатије због свог «политичког мучеништва», и ко зна на чему би се зауставило сажаљење браће Бугара да наше софијско заступништво није од београдске полиције затражило извеш-

тај о гањаном и протераном Ивану Хади-Станковићу, и по добивеном обавештењу известио софијску полицију о његовој високој личности, те на тај начин претворило у прах и пепео све лепе наде Чича Јосине и учинило, да га бугарске власти отправе одакле је и дошао.

Уирава га је тада предала аустро-угарским властима и до овог последњег случаја није о њему ништа чула.

И ако је превалио седамдесету годину ипак је и телом, а нарочито духом још толико свеж, да ћемо имати прилике да чујемо и друге његове нове подвиге, те га са тога не треба сметати са ума.

Т Р А Ж И С Е

Драгомира, сина поч. **Матије Ковачевића**, из Дучановића, тражи начелство округа чачанског. У случају проналаска треба му га упутити с позивом на акт Бр. 8140.

У Х В А Ђ Е Н

Радисав Станисављевић — **Глишић**, пратвореник књажевачког првостепеног суда, чију смо потерницу изнели у прошлом броју «Полицијског Гласника» ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

С К Р Е Ћ Е С Е П А Ж Њ А

Код начелника среза масуричког налази се у притвору **Владимир Волински**, по народности Рус, који вели да је војни бегунац; да је у мају месецу тек. год. прешао преко Румуније у Радујевац, одатле преко Неготина, Пожаревца у Смедерево, где се јавио начелству, а одатле је отишао у Сурдулицу у намери да пређе у Бугарску и тамо тражи рада. Владимир је стар близу 25 година, средњег раста, риђих бркова, шиљасте мале браде, носи грађанско одело. Иде бос. Скреће са пажњом свима полицијским и општинским властима, ако би Волински имао где какву кривицу, да о томе изведе поменутог начелника с позивом на депешу Бр. 6446.

П О Т Е Р Е

Бојко Вулетич, родом из Турске, ноћу између 20. и 21. тек. м-ца извршио је једно убиство у Балниовцу и одмах некуда побегао, по свој прилици у Турску. Бојко је стар 45 година, средњег раста, у лицу плав и сув, бркова плавих, у сукненом сељачком оделу, на глави има шајкачу, на ногама опанке. Пронађеног Бојка ваља под јаком стражом упутити начелнику среза прокуначког позивајући се на депешу Бр. 9649.

Милана Марковића, бив. келнера, родом из Ужица, старог 22 год., средњег раста, дежмекаст, смеђ, с врло малим брковима — тражи Уирава града Београда због једне крађе, по чијем је извршењу из Београда побегао. Милан

је и раније осуђиван за крађу, а сада је био под судом. — Пронађеног треба спровести У-прави града Београда.

Јохан — **Лудвик** — **Евген** — **Најбер**, бив. благајник у Штокхолму, стар 55 год., висок, танак, просед и мало ћелав, окривљен је

због проневере једне облигације шведске државе од 5000 круна. За његово тражење, јер је у бегству, моли полиција у Штокхолму актом од 27. тек. м-ца (по новом). У случају проналаска треба га претрести, притворити, па о томе извести Управу града Београда.

Новица Марковић, из Буковице у срезу моравичком, извршио је крађу ствари и новаца своје газди **Фрањи Неквасиљу**, инжењеру из Коњевића. Новица је стар 23. године, плаве косе и бркова, у оделу сукненом. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и пронађеног упуте начелнику среза трнавског с позивом на депешу Бр. 13874.

Маринко Марковић и **Илија Николић**, скитачки цигани, окривљени за крађу стоке, ноћу између 21. и 22. тек. м-ца, побегли су испред спроводника; са собом су одвели коња плаве зелене и једну бело-зелену кобилу. Обојица су стари око 30 година, црне масти, у сукненим оделима. Препоручује се свима полиц. и општинским властима, да за одбеглим притвореницима најживље трагају и о резултату известите начелника среза власотиначког с позивом на депешу Бр. 11294.

Крађа стоке. Ноћу између 10. и 11. тек. м-ца непознати крађивци украли су 45 брва говеди из атара села Јеловца, среза деспотовачког. Говеда ова сеоска су, и по трагу се видело да су претерана у срез бољевачки. Међу њима су 35 маторих и 10 одраслих телад. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

Крађа стоке. Ноћу између 18. и 19. тек. м-ца, непознати крађивци украли су два вола Петру Крстићу, тежаку из Церова у срезу нишавском. Један је во беле длаке, стар 5 година, а други плаве длаке, стар 5 година, оба са жигом Г/1. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крађивцима и покрађом трагају и о резултату известите начелство округа пиротског с позивом на Бр. 6824.